

Özdemirci, Fahrettin. "Arşivciliğe Felsefi Yaklaşım" **I. Milli Arşiv Şurası: 20-21 Nisan 1998: Ankara** / T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü. (Ankara: T.C. Başbakanlık DAGM, 1998), 461-470.

Arşivciliğe Felsefi Yaklaşım

Dr. Fahrettin Özdemirci*

Burada sözünü edeceğimiz hemen konuların hemen hepsi sizlere yabancı gelmeyecektir. Çünkü sizlerde zaman zaman aynı olguları düşünmek durumunda kalmışsınızdır. Yine de görüşlerimin, farklı açılardan arşiv olgu ve olaylarına bakış açısı getireceği umudu taşıyorum.

Arşivcilik yalnızca, eski belgelerin dosyalara yerleştirilmesi, ya da dosyalama işi değildir. Arşivciliği arşivcilik yapan öğelere bir bütün olarak bakmak, arşivciliği sağlam temellere oturtmak ya da arşivciliği zorunlu kılan öğeleri bir araya getirmek gerekir. Bu da ancak arşivcilik olgu ve olaylarını felsefi bir yaklaşımla ele almakla ve felsefi bir temele oturtmakla mümkün olur.

Felsefi yaklaşım neyi başarmak ya da nasıl başarmak istediğimiz üzerine yoğunlaşmamalıdır. Felsefe bütün arşivciler ve arşiv çalışmaları için birleştirici güç olarak ortak bir zemin oluşturmalıdır. Salt uygulamalar üzerine yoğunlaşmak felsefi olarak büyük, sayıca az bir meslek gurubu için ayrılıklar yaratır. Arşivciliğin varlığını ortaya koyması ve sürdürülebilmesi bütünleşmiş bir görüntünün ötesinde bunun sağlanabilmesi ile mümkün olacaktır.

Bu bütünlüğü sağlayacak olan arşivcilik felsefesini; arşivciliği, toplumsal ve yönetsel yapının vazgeçilmez bir ögesi olarak görüp, kurumsal yapıyla ve bilimsel yaklaşımıyla bir bütün olarak ele alan ve irdeleyen yöntemli ve yönlendirici çalışmaların tümü olarak ifade edebiliriz.

Arşiv biliminin uğraşı alanı kurumların ve yönetimlerin dolayısıyla bu unsurları oluşturan insanların organize olmuş etkinliklerinin doğal ürünleri olan bilgi ve belgelerdir. Yine bu ürünleri toplumun yararına sunan kurumlar olarak arşivler, varlıklarıyla ve çalışmalarlarıyla arşiv biliminin uğraşı alanı içinde yer alır. Arşiv biliminin uğraşı alanı içine giren belgeler, bir devletin siyasi, idari, sosyo-kültürel, ekonomik vb. gelişmesi hakkında temel bilgileri içermeleri nedeniyle özel bir anlam ve önem taşır. Araştırmacılar bu

* A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Arşivcilik Anabilim Dalı Öğretim Elemanı

Dr. F. Özdemirci

belgelerdeki gerçeklerden yola çıkarak, günümüzdeki bazı durumların nasıl oluştuğunu anlamaya ve açıklamaya çalışır. İşte bu ve bu gibi nedenlerle arşiv bilimi tüm aktiviteleriyle kendini bilimsel disiplinlerin içinde bulurken, meslek olmayı da hak eder.

Cadell, bir konferansında, “Şu ana kadar bizler, üzerinde fazla düşünmeden arşivleri saklamanın iyi bir şey olduğunu kabul ettik. Arşivcilik dünyadaki en eski profesyonel aktivitedir. Yazının icadı arşiv tutma ihtiyacından doğmuştur. Bütün zamanlarda ve bütün medeniyetler tarafından arşivler tutulmuş ve arşivin genel değeri ve faydaları hiç bir zaman tartışılmamıştır. Fakat bugün, faaliyetlerimizin değerlendirilmesinin bir sonucu olarak, arşivleri niçin tuttuğumuzu savunmak durumundayız. Bu bize arşivleme ve arşiv tutma eyleminin felsefi yönlerini her zamankinden daha fazla düşünmeye itmiştir” (Cadell, 1995:37.s.) derken arşivcilikte felsefi yaklaşımın giderek daha da önem kazandığını vurgulanmaktadır.

Felsefi yaklaşım, kendine saygısı olan her mesleğin temelini oluşturan, mesleği meslek yapan düşünsel dokuyu oluşturan zihinsel aktivitelerdir. Arşivciler, mesleklerini ve mesleki etkinliklerini çeşitli durumlar karşısında savunmak durumunda kalınca, bunu bilimsel temellere dayanarak ve genel kabul görmüş bazı düşünceleri ileri sürerek yapabilmelidirler. Felsefi temeli olmayan bir meslekte çalışanlar yaptıkları işten zevk alamayacakları gibi, yaptıkları işi çevrelerine anlatmakta da yetersiz kalırlar.

Arşivciliğe mesleki saygınlık kazandırmak, mesleki birlik oluşturmak için gerekli düşünsel yapının ve beraberinde meslek etiğinin oluşması ve yerleşmesi için meslekte felsefi yaklaşıma ağırlık verilmesi gereklidir. O zaman bu gerekliliği sağlayacak öğeler nelerdir, genel hatlarıyla bunlardan bir kaçına değinelim:

Bunlardan en önemlisi ve en önde geleni hiç kuşkusuz **akademik düzeyde eğitimidir**.Tarih boyunca arşivcilik bir bilim dalı olarak değil, ihtiyaç sahiplerinin başvuruları halinde sunulan bir hizmet olarak görülmüş, eğitim çıraklık yoluyla yapılmıştır. Günümüzde de bu eğitimi bu şekilde sürdürmek isteyenler vardır ve bugün bu geleneksel eğitim yolunu reddetmek, ancak uygulanan yöntemleri aynen kabul etmek gibi bir çelişkinin içerisindeyiz. Ancak genel eğilim, arşivcilerin meslek eğitimlerinin akademik olması yolunda olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Bu eğitimde, daha sonra uygulamayla geliştirilecek teorik bilgiler verilmeye çalışılmalıdır. Bu teorik yönünden dolayı arşivcilik bir bilimdir. Bu tarzdaki bir arşivcilik eğitimi her ne kadar akademik ise de, hiç bir zaman uygulamaya dayanması şartı da ihmal edilmemelidir.

Bu bağlamda; arşivciliğin temelini teorik yapı oluşturur diyebiliriz. Teorik yaklaşımların olmadığı veya yapılmadığı bir iş asla meslek değildir. Buna ancak bir iş diyebiliriz. Bir işin meslek olması için teorik yaklaşımlara, uygulamaların teoriyle

geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Teorik yaklaşımlar için en uygun ortamlar üniversiteler ve akademik çalışmalardır. Çünkü bir mesleğe hazırlık, sistematik bir teoriyi gerektirir. Teori anlayışı mesleki becerilerin geliştirilmesi için önemlidir. Bu önem mesleğe hazırlıkta düşünsel bir deneyimin ve alt yapının olması gerekliliğinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla profesyonel bir meslek için yalnızca iş başında eğitim yeterli değildir.

Arşivciliğin teorik temelleri henüz sağlam bir biçimde tanımlanmamış olsa bile, arşiv hizmetlerinin verilmesinde gözetilmesi gereken bir takım erklerin oluşmasını sağlamış olan arşivcilik ilkelerinin varlığı, temel de bir arşivcilik felsefesinin oluştuğunu göstermektedir. Zira toplumsal ve kurumsal yapılanmada arşiv kurumunun doğmasını sağlayan acil gereksinimler söz konusu olmuştur. Yani arşiv kurumu bir ihtiyaçtan doğmuştur. Bu durum arşivcinin görev bilincini geliştirmiştir. Mesleğinin gereklerini bu bilinç içinde en iyi şekilde yerine getirmeye çalışmış, ancak mesleğinin teorik gereksinimlerine yeterince zaman ayıramayıp, elindeki bilgi ve belgelerin fiziki düzenlemesine öncelik tanımıştır. Arşivcinin görev bilinci içindeki bu onurlu davranışı, onun mesleğinin bilimsel genellemelerine ve felsefi yaklaşımlarına yeterince zaman ayıramamasına neden olurken, toplumda, arşivci kavram ve olgusu da tam olarak anlaşılamamıştır. Toplumda arşivci, eski, tozlu, gerekli-gereksiz olduğu dahi belli olmayan belgelerle uğraşan kişi imajıyla günümüze kadar da gelmiştir.

Arşivciliği geliştirebilmek için meslek felsefesine, meslek felsefesini geliştirmek için de akademik düzeyde arşivcilik eğitime ihtiyacımız vardır. Arşivcinin işi özel eğitim gerektiren bir iştir ve bunun önemini belirleyen öğelerden biri de eğitimin hangi düzeyde ele alındığıdır. Türkiye’de bu konuda önemli adımlar atıldığı görülmektedir. (Arşivcilik bölüm ve anabilim dalları gibi) Ülkemizde üniversite düzeyinde arşivcilik eğitimi, “Akademik programların gelişimi çoğunlukla sadece dışardan ve yasamalı bir baskının sonucu olarak gerçekleşmiştir.” (Schaeffer, 1994: 25.s.) diyen Schaeffer’in tesbitine aynen uymaktadır. Şöyle ki;

“A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü’ne iki anabilim dalı daha eklendi. Biliyorsunuz bunlardan birisi ‘Dokümantasyon-Enformasyon’ öbürü ‘Arşiv’ anabilim dalı. Eklendi ama, işte hep kulaktan kulağa duyduğumuz, hepimizin duyduğu, dendi ki, eski Cumhurbaşkanımız, O zamanın Başbakanı şimdiki Cumhurbaşkanı’na, Başbakan da YÖK Başkanı’na, YÖK Başkanı da A.Ü. Rektörü’ne bu bölümleri çabucak kurun demişler. Rektör ya da ilgili, sorumlu kişi, peki kadro filan demiş. Hiç üzülmenin demişler size hemen otuz tane kadro vereceğiz. Ve bu bölümler biliyorsunuz, bir Cuma günü toplandık. Cuma, Cumartesi, Pazar günü çalıştık, üç gün sonra Pazartesi günü programlar verildi. Senato gündemine alınmıştı, Ankara Üniversitesi Senatosu’ndan geçti.” (Özdemirci, 1990: 148.s.)

Arşiv eğitimine ilk adım nasıl olursa olsun, önemli olan bunun geliştirilerek sürdürülebilmesi ve bunun için çaba harcanmasıdır. “Eğitim yoluyla zengin ve dinamik bir arşivcilik kültürünü değerlendirme yeteneğini kazanırız. Teori, arşivciyi, kökleşmişlik maddi ve manevii süreklilik, böyle bir ideali gerçekleştirme duygusu ile doldurur.” (Schaffer, 1994: 31.s.) Bu duygular bir mesleğin meslek olmasında önemli yer tutar. Çünkü, Üniversite, meslek açısından bir enerji ve hayal kaynağıdır.

“Akademik ortamda arşivcilik eğitimi için verilen mücadele bütün mesleki eğitim ve çalışmalar için ortaktır ve iki hedefi vardır: Zorlayıcı ve uygun bir teori yapısını geliştirmek ve bu teorideki eğitimi, düzenli arşiv uygulamasıyla ilişkili hale getirmek, en azından öğrenci tarafında bir kimlik ve mesleki bağlılık geliştirmektir. (Becher, 1990: 142.s. in Schaeffer, 1994: 29.s.)

Kısaca ifade etmeye çalıştığımız nedenlerle, “Mesleğin düşünceli bir çok üyesi kavramsal bir temele duyulan ihtiyaç ve akademik arşivcilik kültürünün oluşturulması üzerinde ısrar ederler.” (Schaeffer, 1994:30.s.)

Bugün hiç bir meslek iyi tanımlanmış bilimsel bir geçmişi olmadan gelişemez. Üniversiteler ve diğer eğitim kurumları, yeni yöntem ve tekniklerin uygulanmasında ve mesleklerin teorik açıdan sistemleştirilmesinde ve felsefi bir temele oturtulmasında önemli bir role sahiptir.

Arşivcilikte felsefi yaklaşımın, akademik düzeyde eğitim kadar önemli diğer bir öge de **mesleki örgütlenmedir**. Arşivcilerin kendi mesleki formasyonlarını geliştirmek ve mesleki kültürlerine katkılarını sağlamak için birliklere (mesleki birlik = dernek) gereksinim vardır. Böylece, meslekte ortak bir dil ve değerler bütünü oluşturabilir, bunu paylaşabiliriz. Meslek birliği, özgüveni geliştirme, toplumda mesleki kimliği sağlama ve kişisel etkinlikleri öne çıkarma açısından gereklidir. Mesleki birlikler arşivcilik felsefesinin gelişmesine önemli bir işarettir. “Mesleki kuruluşların varlığı ve faaliyetleri mesleki duyarlılığı geliştirmede önemli rol oynar.” (Cseve, 1992: 44.s.)

Meslek birliğinden, çeşitli arşiv kurumlarında çalışan arşivcilere destek olması ve genelde arşivcileri bir gurup halinde temsil etmesi gibi konularda önderlik etmesi beklenir. Daha öncede vurgulandığı üzere, bizler felsefi olarak büyük bir mesleğin, sayıca az üyeliyiz. Hiç bir zaman da büyük sayılara erişemeyeceğiz. Ancak mesleğimizin büyüklüğünü birbirimize verebileceğimiz her türlü yardımla devam ettirebiliriz. Buna ihtiyacımız vardır. Bunun için meslek birliği oluşturma konusunda ciddi adımlar atmalıyız. Böylece, Ülkemizdeki arşivcilerin tümünü bir araya getirme, arşivcilik eğitimine ciddi anlamda yön verme, meslek etiğini geliştirme, milli düzeyde tartışma ve fikirleri yayma, Türk arşivciliğini uluslararası platformlara taşıma fırsatını yakalayabilir ve değerlendirebiliriz.

Arşivcilikte felsefi yaklaşımın sağlanmasında etkin olan diğer bir ögesinin de **mesleki yayın** olduğunu söyleyebiliriz. Mesleğin bilimsel yönüyle, arşivlerin kurumsal yapılanması ve her türlü çalışmalarıyla bir bütün olarak gelişmesinde önemli bir açığı kapatacak olan mesleki süreli bir bilimsel yayına ihtiyacımız vardır. Adı ‘Arşivcilik Dergisi’ ya da ‘Türk Arşivciliği’ ne olursa olsun, önemli olan mesleğin gelişmesini, mesleki birliğin sağlanmasını, kısaca arşivciliğin felsefi temellere oturtulmasını sağlayacak, Türk arşivciliğini temsil edebilecek ve geleceğe taşıyabilecek bilimsel bir derginin varlığıdır. Böyle bir derginin yararlarını saymama gerek yok diye düşünüyorum.

Akademik düzeyde eğitim dedik, mesleki örgütlenme, mesleki yayın dedik. Peki bunlar yukarıda saydığımız yararlarıyla beraber bize başka neler sağlayabilir. Biraz da bunlar üzerinde duralım. Belki böylece arşivciliğe felsefi yaklaşıma daha geniş boyut kazandırabiliriz:

Arşivcilik mesleğine genelde toplumun bakış açısı ile arşivcilerin kendi mesleklerine bakış açıları çok farklıdır. Çünkü arşivciler bilgi çağının meslekleri üzerindeki etkisinin farkında olarak hareket etmektedir. Bu nedenle de bakış açıları farklı olmak zorundadır. İşte bu farklılık bir meslek felsefesinin ürünüdür.

“Gerçek şu ki, arşivciler milletin hafızasının bekçileridir. Onun görevi, yüksek bir mevkide olmayabilir veya kendisini kamuoyunda ön plana çıkaracak bir şey olmayabilir, ancak onun işi, iyi bir yönetim, demokrasinin düzenli çalışabilmesi ve milletin sağlığı ve gururu için toplumun temel taşıdır. (Cadell, 1995: 41.s.) İşte bu nedenle de “Bugün arşivleri idare etmek çok karmaşık ve oldukça fazla sorumluluk isteyen bir iştir. Uzmanlık gerektiren çeşitli faaliyetlerin koordinasyonu yüksek düzeyde mesleki ve idari beceri gerektirir. (Cseve, 1992: 44.s.)

Arşivcilik mesleğinin gelecekteki varlığı, belgeleri muhafaza etmek ve bunları gerek halkın ve gerekse devletin (yönetimin) yararlanmasına sunmak üzere bu konuda çalışan bütün insanların işbirliği yapmalarına bağlıdır. Bu işbirliğini sağlayacak olanlar yine arşivcilerdir. Bunun için ve arşivcilik mesleğinin geleceği için arşiv çalışmaları bilimsel yaklaşımlara bağlanmalıdır. Arşivcilik bilimsel yaklaşımlarla felsefi temellere oturtulmadığı sürece arşivcilik mesleğini geliştirmek mümkün olamayacaktır.

Bunun yanında, **arşivcilik anlayışının ya da bakış açısının geliştirilmesi** de mesleki açıdan önem taşımaktadır. Bu hususta Cadell, arşivcilerin dikkatlerini, **arşiv politikalarına** çekmektedir. Cadell, ülkemizde verdiği bir konferansında, kendilerinde arşiv politikasının olmamasını iki nedene dayandırmaktadır:

“İlk olarak arşivciler politikanın ne olması gerektiği konusunda anlaşırken bunu kendileri için değil de mesleğin dışındakiler için yazılması gerektiği gerçeğini kavramış değiller. Arşivciler dahil bir çok meslek sahibi meslekleriyle ilgili yazdıklarının basit ve

sıkıcı olduğu konusunda eleştiri almaktan endişe ederler. Halbuki politikalar zaten basit ve sıradan olmalıdır ki, kolayca anlaşılsın ve mesleğe yabancı olanlar tarafından kabul görsün.

İkinci olarak politikalar ve uygulamalar arasında sürekli bir kavram kargaşası vardır.... Politika bütün arşivciler için birleştirici bir güç, ortak bir zemin oluşturmalıdır. (Cadell, 1995: 42-43.s.) diyen Cadell, Arşivcilerin genelde hoş ve uyumlu insanlar olması yanında son derece tartışmacı olduklarını belirtmektedir. Cadell, ayrıntılı ve herkesin kabul edebileceği bir politikanın ifadesi üzerinde arşivcilerin anlaşmalarının oldukça uzak bir ihtimal olduğunu belirtmekle beraber, her şeye rağmen bir arşiv politikasına ihtiyaç olduğunu ve bu politikanın arşivcilerin savunma mekanizmasının olacağını söylemektedir. Bu mekanizmanın arşivcileri, bilgisiz yöneticilere, yeterli bilgiye sahip olmayan ancak arşivlerden sorumlu bir makama getirilen devlet memurlarına, iyi niyetli ancak bilinçsizce eleştirilerde bulunanlara karşı koruyabileceğini ifade ederken, bu tür kişilerin rastgele uygulamalara gitmelerinin önlenebileceğini; tek başına çalışan arşivcilerin konumunu güçlendireceğini ve arşivlerin belirli bir standardın altına inmemesini sağlayacağını vurgulamaktadır. Bu açılardan ülkemizdeki duruma baktığımızda, arşivlerle ilgili çeşitli yasal düzenlemelerimizin olmasına rağmen (yeni yasal düzenlemelere ihtiyacımız vardır), bir politikamızın, hangi yolda çalışmalarımızı sürdürmemiz gerektiğini gösteren; tüm kurum ve kuruluşların yanında kabul görececek bir yazılı belgemizin olmadığı görülmektedir. Bunun nedenleri, Cadell'in belirttiği nedenlerden farklı değildir. Dolayısıyla bu eksikliğin sonuçları da aynı olmaktadır. Her ne kadar, “Günlük işlerin ardından yetişmeye çalışan bir yöneticiyi geçmiş hakkında düşünmesi gerektiği konusunda ikna etmek kolay değilse de,” (Cadell, 1995: 38.s.) bir arşiv politikasının belirlenmiş olmasından yöneticiler büyük ölçüde etkileneceklerdir.

O güne kadar arşivleri evrak depoları şeklinde algılayan genel düşünce, yerini arşivlerin bilgi iletiminde, dinamik kuruluşlar olduğu düşüncesine yönelecektir. Kurum ve kuruluşların kendi faaliyetlerinin ürünü olan belgelere bakış açısı anlam kazanmaya başlayacak, kurumların arşiv politikası sağlam temellere oturtulabilecektir. “Mükemmelere erişilemez ancak mükemmelliğe doğru çalışmalıyız ve en önemlisi yöneticilere arşivleri her önlerine gelen yere atamayacaklarını söylemeliyiz. (Cadell, 1995: 45.s.) Bunu en azından arşiv politikalarıyla söylemeliyiz.

Arşivcilikte felsefi yaklaşımı gerektiren ve meslekî açıdan önem taşıyan diğer bir öğede hiç kuşkusuz **teknolojik gelişmelerdir**. Konunun bu yönü de ihmal edilmemelidir. Şöyleki, “İlk arşivcilerle onların 5000 yıl sonraki takipçileri arasındaki gerçek fark kullandıkları teknolojilerden ibarettir. 5000 yıl önce kil tabletlerde tutulanları biz bugün bilgisayar disketlerinde saklıyoruz. (Cadell, 1995: 38.s.)

“Tarih sürecinde herhangi bir kesinti söz konusu değildir, bu yüzden arşivciler en eski evrakla ilgilendikleri gibi en güncel evrakla da ilgilenmek zorundadır. Bu durum özellikle elektronik arşivler söz konusu olduğu zaman daha da bir önem kazanır. (Cadell, 1995: 46.s.)

Günümüzde sıkça sözü edilen ve artık kullanılan elektronik bilgilendirme ve belge göndermenin arşivcilik boyutu gözden uzak tutulmamalıdır. Çünkü bu meslek, ortamı ve biçimi ne olursa olsun çalışma alanına giren bilgi ve belgeleri değerlendirmek ve hizmete sunmak zorundadır. Onun için de bu tür ortamlardaki bilgi ve belgeleri, alanındaki prensiplere ve tekniklere göre ele alacaktır. Dolayısıyla da yeni gelişmelere göre felsefi temelini oluşturmak durumundadır. Prensiplerin ve tekniklerin sistematik bir biçimde yeni gelişmelere uygulanabilmesi için yeniden tanımlanması gerekir. Bu doğrultuda arşivciler, yeni kavramları, görüşleri ve yaklaşımları inceleyerek, yeni gelişmeler çerçevesinde felsefi temellerini oluşturmalıdır. Bir mesleğin felsefesi sürekli gözden geçirilmeli ve geliştirilmelidir. Aksi takdirde çağdaş problemlerle başa çıkılamaz.

Sonuç olarak, arşiv bilimine ve kurumuna toplumsal yapıda ve kurumsal bazda sağlam ve geçerli yeni bir statü kazandırmak,

Arşivciliğin oldukça önemli, yönetsel ve toplumsal değerlere sahip olduğu düşüncesini yerleştirmek,

Gelişimini sürdürmekte olan arşiv bilimini ve kurumsal yapısını hem uygulamayla hem de teorisiyle sağlam temeller üzerine oturarak, bilimsel geçerliliğini tartışmalara yer vermeyecek denli belirtmek,

Arşivciliğin gerek bilimsel gerekse kurumsal amaçlarının tam ve kesin olarak belirlenmesi sonucu, uygulamalara anlam kazandırmak,

Arşivlerin kurumsal yapılanmasında yetki ve sorumlulukların neler olması gerektiğini belirlemek,

Meslekî bütünlüğü sağlamak için çalışmalıyız.

Bütün bunların son derece teorik olduğu ve gerçek dünya ile ilişkisinin bulunmadığını düşünebilirsiniz. "Doğal olarak insanlar arşiv işinin pratik yönlerini görmek isterler. Ancak işimizin bir de felsefi yönü vardır. Zaman zaman geri çekilip olayları daha geniş bir açıdan değerlendirmemiz gerekir." (Cadell, 1995: 49.s.) Her alanda olduğu gibi arşiv alanında da reform çalışmalarında tüm arşivsel kurumların bir bütün olarak yer alması özellikle de milli arşiv kurumunun etrafında kenetlenmesi ve ona kulak vermesi için arşiv politikasını belirlemek, arşivciliğimize felsefi bir yaklaşım sağlamak ve felsefi bir temel oluşturmak zorundayız.

KAYNAKÇA

Becher, Tony (1990) "Professional Education in a Comparative Context," in Rolf Torstendahl and Michael Burrage, eds., **The Formation of Professions: Knowledge, State and Strategy**. (London)

Cadell, Patrick (1995) "Arşivciliğin Felsefi Boyutları," Çev. Hamza Kandur. **Arşivcilik Konferansları- I** / yay. haz. Hamza Kandur. (İstanbul: Librairie de Pera), 37-49.

Cseve, Magdalena- Zolta Bodi (1992) "Odyo-Vizüel (Görsel-İşitsel) Materyal Arşivistinin Kimlik Krizi," Çev. Necla Olsa. **XII. Milletlerarası Arşiv Kongresi, 6-11 Eylül 1992 Montreal: Sunulan Tebliğler- I**. (Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü), 37-45.

Özdemirci, Fahrettin (1990) "Prof. Dr. Osman Ersoy'la Ropörtaj," **Türk Kütüphaneciliği**, IV: 3, 143-153.

Schaeffer, Roy (1994) "From Craft to Profession: The Evolution and Theory in Nort America," **Archivaria**, 37 (Spring), 21-34.

----- 0 -----